

Марија Кнежевић

У ПРОДУЖЕНОМ ПРИЗОРУ МОРАЊА

БЕОГРАДСКИ ЛОПОВ

Као реч срећа од породице која само што није
Сазнала да најближег више нема далеко
Од било какве бајке која би га на тепиху
Тканом од клетви у крајњем случају
Кад-тад провела кроз двери домаће
Потом и светске књижевности,
А она још важи за традицију,

Одједном нигде, а видљив.

Далеко од оног непрежаљеног парка
Где изгледа заволео је тај грм а сада извесно
Не сме ни да приђе паркингу за возила од државног значаја,
Далек трамвајима, немирном тесту од лепих девојака, fine господе,
Распричаних сељака у зору када враћао се кући, дому
Једног заборављеног подрума који заволео је:
Мирис угља и воњ влаге и скок мачке кроз то мало
Решеткасте светлости са таванице далеко
Од неона козметичког салона,

Од напрасно угледне власнице његове до јуче тајне
Тмине,
Од напада белине изникле преко ноћи
На месту где одлагао је свој сан.

Не зна како је доспео на овај трг.
Тако сам
И очигледан.

Осећа дамар ролекса и тихо шкрипутање
Наруквице у шапи – необично
Захвалан што су бар они ту.
Непомичан, са жудњом трка у стопалима,
Бесциљне жудње жудан, зачуђен
Чежњом гледа штрајк синдиката данас текстилних,
Јуче пак радника тешке металургије.
Слуша здружене гласове као песму
Чије речи не разуме, чији га ритам присваја.
Први пут помишља на химну, на час занесен
Упамћеном или тек измишљеном раскоши
Неког некад,
На час стваран,
Сети се парада, митинга, дочека председника,
Види џепове свих величина на час
Осмехне се.

Гурне га пролазник не осврнувши се.
Запажа да семафор не ради.
Не напушта га чуђење: шта ме се све ово тиче?
Загледа се у старицу са транспарентом. Чита.
Понека песница вине се у ваздух и он се прене.
Стиже га мирис непознатог парфема. Где га је купила?
Колико кошта? Пратио би је, али данас, сада не.
А где је, заправо, ово? док се пита
Стиже га симфонија из мобилног телефона,
Дечији глас који каже „хало”.
Види камере привезане за зглобове.
Понеки пиштољ види псе обучене за борбу.
Ухићен опречним утисцима,
Никада тако далек себи,
И себи важан изненада.
А мислио је да о томе неће никада мислити.

Истост ових дана
Као непотребни еуфемизам за деценије
Затјекла га је несјремно̄.
Чуо је много пута ту реченицу
У подруму, из транзистора.
Када му није падало на памет да ће бити његова
Или да било шта може припасти њему који нема ништа
И управо то има:
Да сам одабира шта ће отети,
У плен загладан,
У поседу одмеравања,
Превидео је наивни сан сваког дечака
Да буде невидљив.
Сада зна. И то више није сан.
Прошлостӣ га је затјекла несјремно̄.
Истост га присиљава да разгледа себе.

Види руку остарелу у туђим џеповима.
Види лице скрпљено од туђих страхова.
Нејасне тетоваже препадају га у сред дана, у сред светине.
Не налази заклон правила.
Изазов скривеног уклоњен је преко ноћи.

Уместо лутања којима је веровао више него
Они који ту реч везују уз одређење,
Схвата да је од почетка настањен
Вриском жена, плачем иза себе, псовкама, ужасом наглог кочења
И потерницама, туђим описима његовог лика
У давним архивама испоставило се неважним
За компјутерску обраду података
Мрднуо се није.

Неубележен и сентименталан,
Пренеражен изостајањем трага,
Наметљивошћу новог
Захтева за доказом
Постојања у којем је недовољан бег.

Упиње се да направи покрет – препознаје
Трзај отете ташне. Дрхти.
Овај страх нема шифру. Траје.
Хвата га паника од стања.
Наређује себи да се смири, дубоко

Удахне и лагано испушта ваздух премда унапред
Упијен риком мегафона,
Тоне у непрепознавање.
Већ очајан
Бивше муке призива:
Улов све мањи, чудно изостајање песница
Постаје носталгија за ударцем
У препоне да га оживи
У овом часу, јасно, непостојећем.

Не обазире се на полицијске сирене.
Чудно.
Недопустиво дуго је потиштен, признаје,
А то смета послу.
Данима није ни за чим посегнуо,
Данима није чуо крик, ни плач, ни било какав
Глас осим говорника на тргу, а опет
Као да никоме ништа не припада.
Све је утисак. Чудно,
Неподношљиво чудно.

Он, који никада није марио за циљ,
Схвата да је изгубљен без мете.

Далеко, добрих хиљада најгорих помисли
Далеко од свести да му се то дешава
Сања о томе да постане лопов

Ситни крадљивац.

ПОСЛЕДЊА СТАНИЦА ПРЕВОДА

Власница ресторана у *Улици лавова*,
У који свраћам јер је близу *Улице листића* где станујем,
Мада преблизу причама о логорима,
О мртвим родитељима и конвојима избеглица
Од којих неки још и живе, ево овде, у Бечу,

Пита ме да ли сам приметила да је данас изразито
Тежак дан.
*Па како је могуће да нисте?!
Па нама су се две године онесвеситиле, однеше их!*

Док је једна пала мртва испред врата
Ресторана, сазнаћу мало касније.

Нисам. Мени је овде тако необично
Мирно и тихо.
Ја долазим из земље Ураније, како рече Ивана Миланкова,
Објашњавам – у којој људи сасвим нормално лелујају,
Свакодневно и годинама
У ходу се придржавају за зграде, паркиране аутомобиле,
Јер их возила у покрету газе или бар обарају,
Једни друге преводимо преко улице и –
Идемо даље.

*Али зар нисте чули онолике сирене,
Онолика кола хиџне помоћи цео дан завијају градом?*

Чујем тишину све време
И једва се на њу навикавам
Као и на све што одувек волим.
Једина непознаница су ми птице певачице:
Толико их је, тако дивно певају,
Нарочито с вечери,
А ја не умам да препознам
Ниједну врсту.

ПРИПРЕМА ШТАМПЕ

Теби се само чини да је ово крај
У којем више нећеш бити
Овисан о самоћи нити
Послушан нужностима
Размноженим у лажном представљању.

Пола живота си у продуженом
Призору морања,
А увек можда више.
Чекаш награду, сасвим људски
Неодустао од надања
Том само твој простору
Времена. У овом трену заправо стајања
Мислиш да је то коначно
Управо тај предео
Насумичан у ствари.

Јер откочио ти се врат, рамена, прсти,
А већ си заборавио како изгледа
Заборавити на тело.
Срећа запоседа дужину речи срећа.

Посматраш први пут без немира,
Ти, чију савест нико није имао рачуна да упрља,
Или је у грчу била невидљива,
Ти, случајни ималац тренутка,
Попут овог када дословце откриваш свет –
Сричеш гранчице, титраје, лица пролазника и мирисе прозора,
Боје дана сада читаш у промени.
Настајеш
Сваки час.

Заслужио сам ову раскош!
Говориш себи као човек човеку очаран
Новим познанством.

Кључ пристаје у своју браву,
Возач трамваја повлачи ручку, потом другу,
Супруга скида бунду и баца на под,
Мушкарац мушкарцу предаје свежањ новчаница,
Тигар лежи у кавезу и чека оброк,
Учитељица иде истим кораком ка учионици
Да понови лекцију,
Пекар заспи пре него што осети јастук
Свакога дана
У ово исто време.
И бова види чамцију
И јавља му где се налази.
Скоро цео свет поштеђен је размишљања.

Заслужио сам! И ја сам заслужио!
Кличеш или вапиш
Снажан од уздања
Које већ освојило је сопствену
Парцелу истине.

У књижевности си Јов.
У дневном листу нови наставак
Фелтона о стресу
Из књиге у припреми.

СОЊА ГАНДИ

Ја сам једна.

Ја сам једна скупоцена марама.
Цену ми дижу колекционари, аукционари,
Скупа сам јер ме нема
У каталозима и продајним местима уопште
Не постојим.
Нисам на увиду.
Нисам на услузи.
Нежна сам.
Иако предмет пожуде народних маса.

Да бих настала, као и свакој чежњи,
Претходио је прекршај.
Моји преци су морали да украду свилене бубе.
Традиција је текла без проблема
Све до мене.

Када су покушали да ме назову заставом,
Побегла сам у Мапу Тајни.
У питању је читав систем и стога мени недокучив.
Кад не желиш да те открију,
Најбоље иди тамо где не разумеш.

Моја лепота је од заљубљености,
Али људи то данас сматрају шареном лажом.
Могу слободно да говорим истину,
Нико ми не верује.

Иако сама и у складу
Са расположењем бирам своју доб, веру, пол,
Баш као речи
Нисам млада.
Људи данас траже само што млађе и што старије.

Ја сам шара.
Ја сам ткање.
Ја сам дати сплет
Околности општег немира
И нити једноставне среће.

ТАМО ДАЛЕКО

мајци

Можда је лимун заиста жут онолико
Километара колико путује светлост.
Као што дечаци имају највеће уши на железничким постајама.
Девојке се бацају у море да дочекују морнаре
Само у одређеним културама,
У причама које су увек путничке ради
Заласка сунца у пустињи неко мора да оде
У пустињу по доживљај.

Даљина има право што постоји.
И снови неоспориви.
Нема то везе с носталгијом.

Чежња се добија у наследство, као што је
Песма слепи путник у генском коду.
Деда је волео „Тамо далеко”, уз вино.
После треће чаше ни квалитет вина није тема.
Путника пут научи о важности расположења –
Да са незнанцем ћути присно.
Деда је знао да је лоза љубави неиспевана.

Да је вољеност тамо где замишљамо вољене –
У сличностима –
У свом лику ради кога, заправо, ваља отићи.
И да нема лоше бербе сазнао је
Све што човек може да зна о припадању
Будући странац.

Оно чему мислимо да тежимо
Добро је чувано
Од нас.